

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 1. Utrùm Angeli creati fuerint cum gratia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

Immobilitate id, quod semel deliberatè voluit, Angelus non esset mutabilis eo sensu, quo Patres dicunt omnem creaturam rationalem, adèque angelicam, esse mutabilem. Consequens non debet admitti. Ergo, &c. *Prob. seq. maj.* Si voluntas Angeli vellet immobiliter id, quod semel deliberatè voluit, Angeli reprobis non peccassent, imò nec peccare potuissent, ut patet ex superiori argumento. Atqui si non peccassent, nec peccare potuissent, Angelus non esset mutabilis ex natura sua eo sensu, quo Patres dicunt omnem creaturam rationalem esse mutabilem: Patres enim Angelum esse mutabilem ex natura sua, probant ex peccato reproborum Angelorum. Ergo si voluntas Angeli vellet, &c.

Patres igitur cum asserunt angelicam voluntatem esse naturaliter mutabilem, excludunt ab ea omnem naturalem inflexibilitatem, sive ante, sive post electionem factam, voluntque eam plenè & integrè liberam esse libertate arbitrii circa bonum & malum; ita ut possit pro arbitrio, positis ponendis, id, quod deliberatè elegit, perseveranter velle vel non velle; sicut potuit pro arbitrio, positis ponendis, illud primum velle vel non velle, illud eligere vel non eligere; atque ita, sicut potest pro arbitrio, positis ponendis, bonum præ malo, vel malum præ bono deliberatè velle, sic possit quoque pro arbitrio, positis ponendis, bonum præ malo, vel malum præ bono deliberatè volitum velle vel non velle perseveranter.

Obj. Voluntatis electio mutari non potest, nisi mutato iudicio intellectus: nam voluntas intellectum sequitur. Atqui intellectus angelicus immutabilis est in iudicando. Ergo voluntas angelica est etiam immutabilis in eligendo. *Prob. min.* Nam quid intellectus iudicat per simplicem apprehensionem seu intuitum, & absque discursu, illud immutabiliter iudicat: ut apparet in nobis, qui mutare non possumus iudicium nostrum circa prima principia, quia de illis iudicamus per simplicem intuitum, & sine discursu. Atqui intellectus angelicus iudicat omnia sine discursu, & simpliciter intuendo. Ergo, &c.

R. 1. neg. min. Potest enim Angelus mutare iudicium in duobus casibus. 1. Si mutetur objectum: nam si res, quæ antea utilis erat ad consequendum finem aliquem, fiat postea ad id inutilis, Angelus, qui antea iudicabat rem illam esse utilem, postea iudicabit inutilem esse. 2. Si iudicet non advertendo ad omnes circumstantias: nam postea re melius considerata, poterit iudicare non appetendam esse rem, quam antea iudicabat appetendam. Sic dæmon, qui mortem Christi procurandam esse iudicaverat, postea, re melius perpensa, impediendam esse iudicavit.

R. 2. neg. maj. iudicium enim indifferens, hoc est, proponens objectum partim ut eligibile, partim ut non eligibile, sicut non necessitat voluntatem angelicam ad eligendum objectum, ita nec, etiamsi idem permaneat, eam, postquam objectum elegit, ad perseverandum in hac electione necessitat: sed voluntas angelica semper manet libera ad rejiciendum objectum, sicut ad hoc libera fuit primo instanti, quo iudicium indifferens elicatum est. Et sicut voluntas angelica primo instanti, quo iudicium indifferens elicatum est, potuit pro arbitrio objectum eligere vel non eligere, quia tunc habuit quidquid ad alterutrum requirebatur ex parte intellectus & objecti; ita deinceps, perseverante illo iudicio, potest pro arbitrio, postquam objectum elegit, in hac electione perseverare vel non perseverare, quia, perseverante illo iudicio, habet quidquid ad alterutrum ex parte intellectus & objecti requiritur.

DISPUTATIO III.

De via Angelorum.

ARTICULUS I.

Utrum Angeli creati fuerint cum gratia.

RESPONSIO I.

Angeli omnes, tam reprobi quàm prædestinati, gratiam sanctificantem acceperunt in primo instanti creationis suæ.

Ita docet S. Thomas hic q. 62. a. 3, in O. & cum eo alii Scholastici communiter contra Hugonem Vict. tract. 2. Summæ Sententiarum c. 2. de Angelis sic loquentem: *Eos fuisse bonos in primo exordio creationis constare debet, id est, sine vitio. Non enim Creator optimus, auctor mali patrat esse. Sed nec iusti nec iniusti tunc fuerunt; nec aliquam virtutem tunc habuerunt.* Et Petrum Lombardum lib. 3. Sent. dist. 3. litt. F. ubi sic ait de Angelis: *Tales erant, qui stare poterant, id est, non cadere per bona creationis, & cadere per liberum arbitrium. Poterant enim peccare, & non peccare: sed non poterant proficere ad meritum vite, nisi gratia superadderetur, quæ addita est quibusdam in confirmatione.* Sed contra illos

Prob. resp. nostra: 1. ex Script. Nam Ezechielis c. 28. de Luciferò sub nomine Regis Tyri dicitur: *Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, & perfectus decore... omnis lapis preciosus operimentum tuum... perfectus in visis tuis a die conditionis tue, donec inventa est iniquitas in te.* Quibus verbis Scriptura fati apertè significat Luciferum à primo instanti creationis non solum donis omnibus sibi connaturaliter debitis, sed etiam indebitis & supernaturalibus, iisque præstantissimis, qualis est gratia sanctificans, fuisse à Deo creatore exornatum. Unde rectè concluditur idem de aliis omnibus Angelis reprobis, & à fortiori de omnibus prædestinatis.

2. Autoritate SS. Patrum, pro quibus omnibus sit S. Augustinus lib. de corr. & grat. c. 10. ubi hæc habet: *Diabolus verò & angeli eius, etsi beati erant antequam caderent, & se in miseriam casuros esse nesciebant, erat tamen adhuc quod eorum adderetur beatitudini, si per liberum arbitrium in veritate steterent, donec istam summæ beatitudinis plenitudinem, tamquam præmium ipsius permanentionis acciperent, id est, ut magna per Spiritum sanctum data abundantia charitatis Dei, cadere ulterius omnino non possent, & hoc de se certissime nosset.*

Itaque juxta S. Doctorem, Angeli etiam reprobi, antequam caderent, beati fuerunt, non quidem ea beatitudine, qua perficiuntur Angeli comprehensores, & quam amittere non possunt propter abundantiam charitatis Dei, per Spiritum sanctum eis datam tamquam præmium liberæ eorum in debito Dei obsequio permanentionis; sed qualis primus homo, antequam caderet, fruius est in paradiso voluptatis; quam beatitudinem veram, nondum tamen consummatam, consistebat donorum naturalium & supernaturalium complexio cum carentia omnis mali. Ergo juxta S. Doctorem, Angeli etiam reprobi, antequam caderent, adèque à primo creationis instanti, præter carentiam omnis mali, & dona naturalis ordinis eis connaturaliter debita, habuerunt etiam supernaturalia, in quibus primum locum obtinet gratia sanctificans.

3. Ratione. Quia Angeli omnes, etiam reprobi, à primo creationis suæ instanti perfectè ordinati fuerunt ad supernaturalem beatitudinem per bona merita promerendam; quidni enim fuerunt? Ergo à primo creationis suæ instanti habuerunt infusus fidei, spei, & charitatis habitus, quibus creatura rationalis intrinsicè ordinatur ad beatitudinem supernaturalem, & ad actus meritorios illius exercendos habilitatur intrinsicè. Atqui gratia sanctificans vel consistit in complexione horum habituum, vel est præcipuus ex illis, nempe charitatis habitus; vel denique se habet per modum naturæ, cujus hi habitus sunt veluti potentia, & sine qua

qua de lege ordinata omnes simul esse non possunt in eodem subjecto. Ergo, &c.

RESPONSIO II.

Angeli omnes tam reprobi quàm prædestinati, habuerunt in primo instanti creationis suæ charitatem actualem, adeoque actualis gratiæ auxilium.

Prob. autoritate S. Augustini lib. 12. de Civ. c. 9. ubi sic loquitur: *Simul ut facti sunt (Angeli,) ei à quo facti sunt, amore cum quo facti sunt, adhaerunt. Eoque sunt isti ab illorum societate discreti, quod hi (boni) in eadem voluntate bona manserunt, illi (mali) ab ea deficiendo mutati sunt, mala scilicet voluntate... Si boni Angeli fuerunt prius sine bona voluntate (hoc est, actuali charitate) eamque in se ipsis, Deo non operante, fecerunt: ergo meliores à se ipsis quàm ab illo facti sunt: Abste... Eos (bonos angelos) cum bona voluntate, id est, cum amore casto, quo illi adherent, creavit, simul in eis & condens naturam, & largiens gratiam. Unde sine bona voluntate, hoc est, Dei amore, nunquam sanctos Angelos fuisse credendum est. Isti autem (mali angeli) qui cum boni (utpote cum Dei amore casto) creati essent, tamen mali sunt mala propria voluntate (qua scilicet à bono (sponte defecerunt,) ... aut minorem acceperunt amoris divini gratiam, quàm illi, qui in eadem perseverant: aut si utriusque boni aequaliter creati sunt (hoc est, cum æquali amoris divini gratia) istis mala voluntate cadentibus, illi amplius adjuti, ad eam beatitudinis plenitudinem, unde se nunquam casuros certissimi fierent, pervenerunt.*

Juxta S. Doctorem itaque, 1. Angeli omnes, etiam ii qui mali peccando effecti sunt, creati fuerunt cum bona voluntate. 2. Hæc bona voluntas fuit amor Dei castus, quo in Deum conversi sunt, eique liberè adhaerent à primo creationis suæ instanti: Amor autem Dei castus, juxta S. Doctorem, est ille, quo Deus diligitur ut author bonorum supernaturalium. 3. Hanc bonam voluntatem in primo instanti creationis, non ex solis arbitrii viribus, sed dependenter à Deo in eis operante, habuerunt Angeli. 4. Deus in Angelis in primo instanti creationis eorum operatus est hanc bonam voluntatem, largiendo gratiam eodem instanti, quo condidit naturam, hoc est, eodem instanti, quo de nihilo condidit Angelos, non solum eis infundendo habitus, quibus intrinsicè habitarentur ad exercendos actus divini ordinis, sed etiam per prævenientem gratiam congruam, eos excitando, quomodo ei aptum erat ut vellent ipsum amare, & amarent ut bonorum supernaturalium authorem. 5. Ex Angelis alii ab hac bona voluntate seu ab hoc amore Dei casto, quia voverunt, defecerunt, & in rebellionem prolapsi sunt, atque in pœnam defectus suæ additi sunt æterno supplicio: alii verò in hac bona voluntate seu in hoc amore Dei casto liberè permanserunt, & per meritum permanentis suæ, ad consummatam & æternam duraturam beatitudinem pervenerunt. 6. Hi autem, aliis propria voluntate mala cadentibus, steterunt, Deo in eis operante ut starent: non enim per solas arbitrii vires steterunt, sed vel quia Deum in primo instanti dilexerunt intensius quàm alii, quod non nisi operante Deo fecerunt; vel quia ad standum potentiori actualis gratiæ auxilio adjuti sunt, si æqualiter omnes tum quod appetitionem, tum quoad intentionem, Deum dilexerunt in primo instanti.

Igitur, juxta S. Augustinum, Angeli omnes in primo instanti creationis suæ habuerunt amorem Dei castum, quo conversi sunt in Deum, & ad quem naturæ vires sufficere non potuerunt, adeoque supernaturalem, cui proinde necessariò præluxit actus fidei divinæ, quæ cum ejusdem ordinis cum illo amore casto fuerit, fuit quoque supernaturalis, nec ex solis naturæ viribus elici potuit. Igitur Angeli in primo instanti creationis suæ habuerunt actualem gratiam excitantem, qua Deus in eis operatus est, quomodo eis congruebat, ut crederent, diligerent, imò & sperarent (neque enim in illis fuit amor Dei castus sine spei motu) sicut oportebat ad salutem. Unde ulterius sequitur eos in primo instanti creationis suæ habitus sit

Simonnet Theol. Tom. I.

pernaturales fidei, spei, & charitatis accepisse, vel natura prius, quàm crederent, sperarent, & diligerent: & sic habitus illos sine prævia dispositione acceperunt, sed de condigno meriti sunt non solum gloriæ, sed etiam gratiæ augmentum, vel natura posterius, quàm crederent, &c. & sic habitus illos receperunt ex prævia dispositione, sed solum gloriæ augmentum de condigno meriti sunt.

Quòd autem non hoc secundo modo, sed primo Angeli habitus infusus acceperint, putamus esse magis consentaneum doctrinæ S. Augustini. Sed utrovis modo acceperint, perinde sequitur eos in primo instanti creationis suæ gratia sanctificante exornatos fuisse, atque ita in primo instanti creationis suæ fuisse amicos Dei, filios ejus adoptivos, & regni cœlestis hæredes; quod jam superiori Responsione probatum est.

RESPONSIO III.

Angeli acceperunt gratiam independentem à meritis Christi.

Prob. Gratia fuit ab æterno præparata Angelis independentem à meritis Christi. Ergo & data illis fuit independentem à meritis Christi. Conseq. patet. *Prob. ant.* Merita Christi non fuerunt absolute futura pro eo rationis instanti, quo Angelis præparata fuit gratia. Ergo illis nec præparata fuit, nec præparari potuit propter merita Christi. Conseq. patet: non enim potuit Angelis præparari gratia propter merita Christi, nisi præpararetur ratione posterius, quàm absolute prævideretur illa merita, adeoque nisi præpararetur ratione posterius, quàm merita illa essent absolute futura.

Prob. ant. Merita Christi non fuerunt absolute futura, nisi post decretum Incarnationis. Incarnatio non fuit decreta, nisi post absolutam prævisionem peccati primi parentis, ut suo loco ostenditur ex Scripturis & Patribus. Peccatum primi parentis non fuit absolute prævisum, nisi post absolutam prævisionem peccati malorum Angelorum: nam hoc peccatum fuit aliquo modo causa alterius, & causa prius absolute prævisa fuit, quàm effectus. Peccatum malorum Angelorum non fuit absolute prævisum, nisi post decretum illud permittendi. Deus non decrevit illud permittere, nisi postquam decrevit dare gratiam Angelis; vel ad summum, pro eodem signo rationis, & decrevit dare gratiam omnibus Angelis, & decrevit peccatum malorum Angelorum permittere. Ergo à primo ad ultimum, gratia præparata fuit Angelis ratione prius, quàm merita Christi essent absolute futura. Ergo, &c.

Confirm. 1. Angeli accepturi fuerunt gratiam, licet primus homo peccaturus non fuisset: alioquin acceperunt gratiam dependentem à peccato Adami absolute futuro, quod est absurdum. Ergo accepturi fuerunt gratiam, licet Christus non fuisset venturus: nam si primus homo non fuisset peccaturus, Christus venturus non fuisset. Ergo accepturi fuerunt gratiam, licet nulla futura fuissent Christi merita. Ergo re ipsa acceperunt gratiam independentem à meritis Christi. 2. Homo in statu innocentie habuit gratiam independentem à meritis Christi, juxta illud S. Augustini, lib. de corr. & grat. c. 11. *Ille (Adamus) in illis bonis Christi morte non eguit.* Ergo à fortiori Angeli habuerunt, &c.

Obj. Christus est caput Ecclesiæ, juxta illud Apostoli ad Ephes. c. 1. *Et ipsum dedit caput supra omnem Ecclesiam.* Ergo Christus est caput non solum hominum, sed etiam Angelorum: nam Angeli constituunt unam Ecclesiam cum hominibus, adeoque cum hominibus constituunt unum corpus mysticum, cujus caput mysticum est Christus. Ergo sicut homines, ita & Angeli à Christo gratiæ influxum accipiunt. Ergo, &c.

R. 1. Inter scholasticos Doctores non deesse, qui negent Christum esse Angelorum caput secundum humanitatem, & dicant Christum secundum humanitatem esse caput hominum, Angelorum verò secundum divinitatem tantum. Unde sequitur tantum Christum, ut Deum, seu Verbi personam,

nam, cum aliis duabus personis physicè producere gratiam in Angelis, quod verum est.

R. 2. libenter concedendo Angelos sanctos cum hominibus constituere unum corpus mysticum, cuius caput mysticum est Christus ut homo, adedque Christum secundum humanitatem esse mysticum caput non solum hominum, sed etiam Angelorum. Sed addo Christum, ut hominem, non eodem modo esse caput hominum & Angelorum: est enim hominum caput non solum quoad excellentiam & gubernationem externam, sed etiam quoad internam gratiæ influxum: Angelorum verò tantum quoad excellentiam & externam gubernationem caput est. Ratio disparitatis est, quia Christus, ut homo, hominum, non Angelorum est salvator. Unde Christus, ut homo, meritis est gratiam hominibus, non Angelis: quare ut homo, in homines, non in Angelos, gratiam meritorie influit.

ARTICULUS II.

Utrum Angelis viatoribus revelatum fuerit Incarnationis mysterium.

DE mysterio Trinitatis questionem non proponimus; hoc enim mysterium Angelis viatoribus revelatum fuisse, extra controversiam est: dubitari enim non potest, eos per fidem cognovisse finem supernaturalem, ad quem erant ordinati & creati, & ad quem proinde actiones suas referre debebant. Hic autem finis in intuitiva Dei unius in substantia, & trini in personis, visione consistit. Tantum igitur de Incarnationis mysterio difficultas esse potest.

RESPONSIO.

Nullum videtur esse fundamentum sufficiens afferendi, quod Angelis viatoribus revelatum fuerit mysterium Incarnationis.

Prob. Nam revelatum fuisse, neque ex Scriptura, neque ex traditione, seu ex Patrum testimoniis, probabiliter colligi potest: imò videtur Scriptura pluribus locis repugnare: nam Ephes. c. 3. dicit Apostolus: *Mihi omnium sanctorum minimo data est gratia hæc, in Gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi, & illuminare omnes, quæ sit dispensatio sacramenti absconditi à seculis in Deo, qui omnia creavit, ut innotescat principibus & potestatibus in cælestibus per Ecclesiam multiformis sapientia Dei.* Et I. ad Timoth. cap. 3. *Manifeste magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, iustificatum est in spiritu, apparuit Angelis, predicatum est Gentibus, &c.*

Dixi autem, Videtur repugnare, quia primus locus intelligi potest de circumstantiis, vel fructibus & effectibus Incarnationis, cum etiam superiorum ordinum Angeli sancti ignoraverint ante Christi ad cælos ascensum, & quos postea successivè per Apostolorum prædicationem, & institutionem, ac propagationem Ecclesiæ didicerint. Secundus verò de Incarnatione, non faciendâ, sed factâ, quam scilicet ut factam non cognoverunt sancti Angeli, nisi postquam revera facta est.

Porro, quod obiter observamus, aliquos saltem ex beatis Angelis mysterium Incarnationis, antequàm impleteretur, cognovisse, sive illud à primo instanti beatitudinis, sive postea tantum cognoverint, constat ex Gabriele, qui illud annuntiavit B. Virgini, & aliis Angelis, qui illud antea Prophetis revelaverant.

Dixi, Saltem, quia non omnes beatos Angelos mysterium Incarnationis, etiam quoad substantiam consideratum, ante ejus adimpletionem cognovisse colligunt nonnulli ex his Psalmi 23. verbis: *Quis est iste Rex gloriæ? Et his Isaie c. 63. Quis est iste, qui venit de Edom, tintis vestibus de Bosra?* Sed his textibus satis fit, si dicantur ex beatis Angelis aliqui, etiam tunc cum Christus in cælos ascendit, ignorasse aliquas hujus mysterii circumstantias, putâ quod Christus pro salute hominum moriturus fue-

rat, & postea resurrecturus. Hoc dicit S. Hieronymus, locum Isaie citatum interpretans. *Interrogant igitur Angeli, inquit, rei novitate perterriti. Mysterium enim passionis & resurrectionis Christi, secundum Apostolum Paulum, cunctis retrò generationibus fuerat ignoratum.*

Demus igitur omnes Angelos beatos etiam à principio beatitudinis cognovisse mysterium Incarnationis saltem quantum ad substantiam, quod certum non est. At inde concludi non potest, quod etiam illud per fidem cognoverint, cum adhuc essent in via. Nunc omnia quidem, quæ per fidem cognoscuntur in patria, juxta illud Apostoli I. Cor. cap. 13. *Videmus nunc per speculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem.* Sed non omnia quæ cognoscuntur in patria, prius cognita fuerunt in via. Multa enim beatis in cælo revelantur, quæ viatoribus nunquam fuerunt revelata.

Obj. Incarnatio revelata fuit Adamo in statu innocentie. Ergo fuit etiam revelata Angelis viatoribus. *Prob. ant.* Nam Adamus in statu innocentie cognovit suum cum Eva matrimonium figuram esse futuræ conjunctionis Christi cum Ecclesia. *Prob. conseq.* Quia par est ratio pro Angelis viatoribus, & homine innocente. *R.* Prætermisso antecedente, quod negant aliqui, & dicunt, non Adamo, sed D. Paulo revelatum fuisse, quod per Adami cum Eva matrimonium conjunctio Christi cum Ecclesia præfigurata fuerit, neg. conseq. Nam pro Adamo, non pro Angelis, fuit specialis ratio: nam Christus non propter Angelos, sed propter homines venturus erat, & per Adami cum Eva matrimonium præfigurabatur Christi cum Ecclesia conjunctio.

Obj. Christus prædestinatus erat, ut esset caput hominum & Angelorum. Atqui conveniens fuit ut Angeli viatores per fidem caput suum cognoscerent. Ergo, &c. *R.* Christum prædestinatum fuisse, ut esset caput hominum, non solum quoad excellentiam & gubernationem externam, sed etiam quoad influxum gratiæ: unde Incarnatio est medium ordinatum ad salutem hominum; adeoque debuit revelari hominibus viatoribus: debuerunt enim hominibus viatoribus revelari media illis ad salutem consequendam necessaria. At Christus prædestinatus fuit, ut esset caput Angelorum quoad excellentiam & externam gubernationem tantum: unde Incarnatio non fuit medium ordinatum ad salutem Angelorum, adeoque necessarium non fuit, ut revelaretur Angelis viatoribus.

Præterea Incarnatio non fuit decreta, & sic Christus non fuit prædestinatus, ut esset caput hominum & Angelorum, nisi post absolutam prævisionem lapsus Adami, & decretum reparandi genus humanum. Ergo, quod Incarnatio esset decreta, & Christus prædestinatus caput hominum & Angelorum, convenienter Deus non revelavit Angelis, nisi post lapsum Adami; quo tempore jam erant Angeli in termino. Quod si Deus Adamo revelavit ante lapsum ejus, specialem ad hoc habuit rationem, qualem non habuit pro Angelis viatoribus, ut jam dictum est.

Obj. S. Augustinus lib. 5. de Genesi ad litt. c. 19. & cum eo S. Thomas hic q. 64. a. 1. ad 4. docent mysterium Incarnationis innotuisse Angelis à principio. Nam sic loquitur S. Augustinus: *Nuncii gratæ Angeli dicuntur, quo nomine generali universa illa superna Civitas nuncupatur, quem primum diem conditum existimamus. Nam nec illud eos latuit mysterium regni calorum, quod opportuno tempore revelatum est pro salute nostra.... Sic ergo fuit hoc (mysterium) absconditum à seculis in Deo; ut tamen innotesceret principibus & potestatibus.... Illis ergo à seculis innotuit, quia omnis creatura non ante secula, sed à seculis: ab ipsa enim exorta sunt secula, & ipsa à seculis, quoniam initium ejus initium seculorum est.*

Et S. Thomas: *Mysterium regni Dei, quod est impletum per Christum, omnes quidem Angeli à principio aliquo modo cognoverunt, maxime ex quo beatificati.*